

آبونه شرائطی

ماانی هناییده سنه لکی (۱۵)، الق
آبلق (۲۰) غروشدر .

حمدلله اختیبه سنه لکی (۱۷)، الق
ایلی (۹) فرانقدور .

اراده همانه

باب عالی جاده سنده دائزه مخصوصه

امظارات

آبونه بدلی پشندو .

§

صلکه موافق آثار مع المعنیه قبول
اولنورد . درج ایدله بن یازیلر اهاده
اولونماز .

امظارات

رساله من آلمدینی کو-ترملک شرطیمه
پیشون یازیلر هر ھانگی برختره طرفان
افتباش اوونه پیلیر .

§

مکنوبدرک، امظارک واضح واوقوناقل
اویسی و آبونه صره نومودن محتری
بوونمی لازمدور .

§

مالک اچبیه ایچون آبونه او لازم
دو سلریشك فر انسز جهده یارلسی و ما
اولنورد .

§

پاره کوندرلديکی زان لئینه دڑاول یەشک
واضھا پیلدیرلمی دجا اولنورد .

کالکتی

مختصر

هنرستانہ خابر خصوصی صفحہ

بنغالہ ایالتی - سابق هندستان مقرر حکومتی

ٹالکوتہ بحارت :

کالکوتہ شہریہ انکاپلز (Sri Aylor Mekhty) معناستہ اولان city of Palaces تسمیہ ایتشلدر. آلمیں سنبھلی متباہزدر کہ بو شہر هندستان مقر حکومتی وظیفہ سنی کو دیوردی. بو رایہ کان والی عمومیلر، لورڈ لکنڈی نام و خاطر ملیخی ایچون هربڑی یکی برسرای، یکی برآبدہ، یکی برمؤسسه احداث و تأسیس ایتدکن صوکرہ بیراقوب کیتمشلدر. هروالی عمومینک کالکوتہ میدانندہ - شہر خارجندہ وسیع، بیویوک برمیدانقدر — برهیکلی موجوددر. کالکوتہ نک خارجی پاک کوزل و نظر ربا ایسہدہ، ایچی طار، پس و تجملہ سادر. فقط قصہ نک ایچی تجارت سرکنیدر. طار سو قانلرده، کوچوک دکانلرده هر کون میلیون نلر جے روپیہ آلیش ویریش اویور. هر متاع ایچون کالکوتہ چارشوی آچیقدر.

آلمانہ وزاپورہ متابعلی :

کوندن کونہ آلمان وزاپون متابعلی رغبت عمومیہ یہ مظہر اولقدہدر. خرج عالم واوجوز اولدینی جہله فقر الطریقہ صاتون آلنی، استھلاک ایدیلیور. متابلت نقطہ سدن زاپون ماللری، قوماشرلری دھا مطلوبدر. زاپونیادن کالکوتہ یہ هر درلو متاع سوق ایدلکدھدر. معمولات مذکورہ پاک متتوعدر. پاموق، یوک، چوخہ، ایپک، کاغذ، مقوا، شیشه، اوت و آکا بکزر معمولات و مصنوعات کاپتو صورتہ زاپونیادن هندستانہ کوندریلوب صرف ایدلکدھدر. اشیا و امتعہ مذکورہ زاپون واپورلی نقل ایدیلیور. زاپونیا کیتندجہ تجارت یوزندن دہ فوق المادہ ترقی ایتشدر. ٹروت یوماً فیوماً زاپونیاده تزايد ایلکدھدر.

انکلیز تجارتی نزل ابریور :

انکلیز تجارتی سنین سابقہ یہ نظر آہندستانہ نزل ایتشدر. زاپون و آلمان ماللرینک اھونیتی ایله صنایع و مصنوعات داخلیہ نک — هندستانہ — کل یوم جو غالی کیفیتی، لوندرہ و انکلتارہ دن هندستانہ کوندریلن متابعلی رغبت عمومیدن دوشورہ مشدر. بوجال کالکوتہ و بنغالہ نہ — هندستانک سائز نفاذ نہ نظر آ۔ پاک محسوسدر. بیکا بردہ سیاسی سبب واردہ کو اودہ: هندولک انکاپلز قارشو اولان بعض وعداوتلریدر. بعد اوت کونہ زیادہ اشمکدہ در. هندول، انکلتارہ دہ اعمال اولان اشیا و امتعہ یہ قو لا نامنگہ قرار ویرمشلدر. کنڈیلیتھ اکزیادہ لازم اولان ملبوات و منسوجاتی داخلہ تأسیس ایتدکلری فابریقہ لر دہ اعمال ایلیورل. قوا پرائیف شرکتاری چوغاندھدر. ظر اقتسلکیلہ برابر داخلہ پاپیلان منسوجاتی کیمکدہ تھالک کوستیریورل.

بوجال کیت کیدہ مسلمانلر دہ سراپت ایتشدر. هله طرابلس غرب وبالفاران محاربہ سدن صوکرہ دھا زیادہ شدت کسب ایتشدر. اجتماع یولنندہ، مساجدہ انکلیز امتعہ سی علیہنہ سوز سویلیوب مصنوعات و منسوجات داخلیہ نک استعمالی ایچون مسلمانلری علناً تشویق ایدن برمولوی — بز منلا دیورز — یہ شو صوک کوئلر دہ حکومت، محلیہ جنس و توقیف ایتدیکی حالمدہ دیلی بلاسندن قور تو لمماشلردر. چونکہ بوآدم جسخانہ دہ انکلیز لیکے ناطق ایراد ایدوب بالجلہ محبوب سلری تشویہ چالیشندہ.

عثمانی متابعلی رہابی :

ہندستانک هر طریقہ عثمانی متابعلی ایچون فوق المادہ بر رغبت واردہ. فقط

مع اتأسف بزم متابعل اوقدر آز و محمدوددر کہ، کنڈیزہ یتشمیور. نزدہ قالدیکہ هندستانہ کوندریسون. عثمانی متابعلی صوک درجہ ہمال اولہ بیله مسلمانلر آنی امتعہ اجنیہ یہ ترجیحا صاتون آلیلر. تک پارہلی مسلمان قارہ شلرینک کیسہ سنه کیرسون.

بوحاللری، اصول تجارتی، بورادہ کترنہ مطلوب اولان عثمانی متابعلی نی تدقیق ایچون هندستانہ عثمانی مسلمانلرندن سرک برہیت تجارتی کلایندر. هیئت ایچونہ انکلیزجہ و فارسی لسانلرینہ آشنا آدمیں بولنیدر کہ، بربولرینک مقصدری آکلاشیون.

فس تجارتی فوق المادہ تمام ایتشدر. مسلمانلر بونی برا سرپوش ملی۔ اسلامی — اولہ رق قبول ایلشلردر. هر کہ وقرہ مرسل فابریقہ لری هندستانک بعض سرکنلرندہ بور شعبہ کشاد ایسے لر هر حالدہ کارلی چیقہ جملرینہ امین.

ٹالکوتہ، عمرانہ و صرفت :

ہندستانک سائز معمور و متمدن شہرلرندہ اولہ دینی کی کالکوتہ دھی کالکوتہ دھی دخی الکتریقی تراموای، الکتریقی ضیاسی و آنلرہ مہائل وسائل مدینت مبذولاً موجوددر. کنیش جادہلر، بیویوک ممتازہ و بانقلہلر، مکاتب عالیہ، شفاخانہ و خستہ خانلر، میانی، امیریہ، میانی دینیہ — طبیعی کلیسا لر مسیونر مکتبیلریدر۔ آت قوشوی میدانی، موزہ خانہ، حیوانات باعچہ سی، نباتات باعچہ سی، عمومی کتابخانلر، قلوبلر کالکوتہ شہرینک تزینتندن محدود اولہ بیلیر.

نباتات باعچہ سی :

نباتات باعچہ سی کالکوتہ شہرینک خارجندہ و دکن کنارندہ جسمیں برمیط اوزرندہ کاٹندر. باعچہ نک ایچونہ غایت کنیش Avenue جادہل میدانہ کنیعنیں وجادہلرک هرایکی طرفندہ آغا جلر غرس ایدلشدر. سیلان آٹھے سندہ کور دیکم نباتات باعچہ سی ہرنہقدر بورادہ کنندن اوفاق ایسہدہ نباتات و خیچک نقطہ سدن غایت زنکیدر. مذکور باعچہ نک امثالی اوروبا و آمریقادہ بیله نادردر.

میورانات باعچہ سی :

کالکوتہ نک حیوانات باعچہ سی زیانسزدر. متعدد دائرہ و محوطہ لر تقسیم اولان مذکور باعچہ نک طیور ایله، زواحف دائرہ لر کور لر کے شایاندر. هندستانہ موجود اولان حشرات ویلانلرک انواعنہ، قوش و پاپا غانلرک اشکال متعددہ سندہ بورالدہ تصادف ایدیلیر.

حیوانات وحشیہ، حیوانات اهلیہ، نیل آیفیری، فیل، زرافہ، دوہ قوشی، یان سرکبی، غایت ظریف طاؤس قوشلری و برقوق کوڈل جیوالر مذکور یاچنہ ده مخصوص مختار دہ بولنیورلر. مذکور حیوانلرک چوغری ملکتک ارباب ژروت ویساری طرفندن تدارک و فروخت ایدیلہ لر بلدی دائرہ سندہ اهدای دلشدر.

مزونہ ہناء :

ایشتہ اصل کالکوتہ دہ کوریلہ جک یہ بوراسیدر. جداً شرقدہ امثالی نادر بولنیان برموزہ خانہ وارسہ کالکوتہ موزہ خانہ سیدر. موزہ خانہ ایکی قات و متمدد صالون و دائرہ لر تقسیم اولہ نہدر. اشیا صورت مخصوصہ دہ متخصصلر طرفندن حسن طبیعتہ تنظیم و ترتیب ایدلشدر.

برنجی دائرہ هندستانہ نحت و حک ایدیلیں ہیا کل، معابد قاپولی، اصنام و بتلر، کتابیلر، نقشلردر، معابد اسلامیہ دہ بولنیان کتابیل طاشلر کور لر کے جداً لا یقدر. مذکور یا زیلر کوئی، تعلق، ثلث، نسخ، دیوانی، خط شکستہ، خط شجری و خطوط سائز اسلامیہ در.

ہیا کل موجودہ، هندو و بت پرستاک ادوا ریلہ طرز حیات و معیشلری، اعتقادات و عباداتلری، مدینیتاری، واوکی شیلر حقنہ بلغاً مابلغ ناظرینہ بر فکر مخصوص ویریور.

ایکنچی دائرہ معادن دائرہ سیدر. بوداڑہ دنیادہ موجود بولنیان معادنک جملہ سی موجوددر. معادن مذکورہ غیر معمول خام اولہ رق نونہ لری جا کانلی ایری ماصہل در و نہدہ کوز کوز اولہ رق وضع ایدلش فاسملری

رکزینه تشبیث ایشاند. آبدهنک درت قاعده‌سی او زرینه قره‌دایک حکایه‌سی
انکارزجه اوله‌رق مختصر بر صورتده قازدیرلشد.

پلکوته از خانه زیر ایچونه هزار دعوه :

هر دلو تقييدات و تضييقاته رئماً انكايزي اداره سرلکي کند پسني آشكار
کوسترييور . پوليسملره خفيه لرك چو قلغنه رغمما بت پرست بـنـغـالـهـلـرـكـ خـفـيـجـعـيـتـلـرـيـ ،
قومـيـتـهـلـرـيـ کـاـلـ فـاـيـتـلـهـ ايـشـ کـوـرـيـوـرـلـرـ ، شـوـصـوـكـ کـوـنـلـرـدـهـ بـرـبـومـباـ مـخـزـنـيـ اـيـلهـ
بـرـبـومـباـ وـدـبـنـامـيـتـ عـمـلـيـاتـهـ مـخـصـوـصـ بـرـفـاـبـرـيـقـهـ بـرـىـ انـكـايـزـلـرـ طـرـفـدنـ کـشـفـ اـيـدـيـلـوبـ
برـقـاجـ کـيـشـيـيـدـهـ تـحـتـ توـقـيفـهـ آـلـشـلـرـ اـيـسـهـدـهـ اـفـادـهـلـرـنـدـنـ بـرـشـيـ آـكـلاـيـهـ ماـمـشـلـرـدـرـ .
فـقـطـ پـاـشـ زـيـادـهـ مـكـتـومـ طـوـتـيـلـانـ پـوـلـيـسـ خـفـيـهـلـرـيـنـكـ رـاـپـورـلـيـنـهـ نـظـرـاـ مـذـ کـورـ
فـاـبـرـيـقـهـدـهـ طـيـارـهـ بـيـچـمـنـدـهـ اوـچـنجـيـ بـرـبـومـباـ اـعـمـاـلـهـ چـالـيـشـيـلـمـقـدـهـ ايـشـ . چـالـيـشـاـنـلـرـكـ
مـقـصـدـيـ ، مـذـ کـورـ طـيـارـهـيـ صـايـيلـيـ وـمـهـمـ بـرـانـكـايـزـ اـجـمـاعـكـاهـنـدـهـ صـايـيـوـرـوبـ
ايـسـتـيـلـانـ نقطـهـ وـهـدـفـ اوـزـرـيـنـهـ وـارـديـرـوبـ باـطـلـامـقـ اـيـشـ !
عـينـ زـمانـدـهـ بـرـچـوقـ وـهـلـاـكـ دـيـنـاـمـيـتـلـرـ اـعـمـاـلـهـ مـخـصـوـصـ وـحـيـ کـيـتـلـيـ الـآـتـ وـادـوـاتـ

تشکل ایدن کیزلى (ئىردىر) قوميتهسى محىرى العقول شىيلر اجر اسىنه موفق اولىشىدە . ايستىدكلىرى آدمدىن جىز ايله پاره آلمق ، ايستىدكلىرىنى تەيد و تىخويپ ايتىك ، آرزو ايمەكلىرى ساعتىدە بىر آدمى قتل و اتلاف ايتىك ، اوپىنى صوپىق ، چوجۇنى ، قارىسنى طاغە قىلدىرۇب فدىيە نجات آلدەقدن صوکرە سالامىۋىرمىڭ ، يۇمىباىي ، كىتەتوبىرلە ، بولىسلىرلە قومىسىرلىرىنىڭ يوزلىرىنى اللرىنى ياققى و بوصۇرتىلە آنلارلە شاقەلىشەملىق كېشىلىرى هان ھەركۈن ياخىددىرلە . آرە صىرە كويىلدەكى پوسىتەخانەبى ياخىما ايتىك ، چىتە صورتىدە بومبا ايلە مىسالىح و مجەن بىر حالدە طولاشەملىق كېفېتىنى عىلىالعادە تلقى ايمەورلە . ھەلە بىر ايکىسىنە اول حكىومتىك ئاك صىقى و دائىمى رىصد و تفتىش آلتىندا بولانان جىسخانەسىندا ، كىندى قوميتهلىرى علەندە اخباراتىدە بولانان كىندى مەنسۇ و بىنلەندەن بىرىنى مستنطاق حضورىيە چىقوب افادەسى آلمىزدىن اول ، محبس درونىندا قوميته يە مەنسۇوب اولوب اوچىجە حبس ايدىلەن بىر شخص واسطەسىلە اتلاف ايدىوب اخذ فارواستقامە و فق اولدقلرى كې ، سرلىرىنى دە مكتۇم بىر اقفعە چايلىشىمشلىر و حكىومت مجايىھ ايلە كېقىتىن خىردار اولاڭلارى غرق حىرت ئالىشلىرىدى ؟

ایمشردی :
بیل باشی مناسبیله کالکوتیه به کان هند والی عمومیسی استاسیوندن حکومت
قو ناغنه ایصال ایدنجه به قدر مأمورین اضباطیه محله نک نه قدر اندیشه ایچنده
اولدقلی تصور ک خارجنده در . یولار ده خطوه باشنه پولیس وزاندارمه دیکد کدن
ماعدا ، هر آغازک ، هر طاشک آلتنده بیرولی عسکر طور دیزوب کوج حال ایله
لوردی محافظه ایده سلمشتردی .

لوردى حافظه ايده پيماسمردي .
بوقدرله اكتفا ايداسه ينه اي در . اذكلته امتعه تجاري به سنه کمال سكون
نمایشىز و صد اسرار وله رق - ايله بويقو قاژايىتك و اذكىز باشقۇ طلىرىنىڭ تقلیدىنى يابوب
پازار معاملاتە صوقق كى ايشلىرى يادانلىر ، هېپ اذكىز مکاتب عايىيەسندە دوقتۇردا
درجە و پايه علميەسنى احرار ايدن كى بىلەر دركە جملە حلىيە علوم و فنون جد يىدە عصر بە
ايله متصف و ممتاز بولۇنان كى بىلەر در .

بہوپال: س. م. توفیق

سروتِ ملکتوں ہماری :

6

سقۇ طلىمنى صەودەلەن دىكىدر

محترم سبیل الرشاد من، چن مکتوبات آلتنه یازدیغی سطر لرله بخ
قضای سماویدن متولد خوف و رجا حسلرمی سکوتک سینه بلاعنه دفن ایله
اکتفا ایمکدن واز چیرمش اولدی. شبهه هز بوبویوک اولومک حضور نده
صوصق و حالیش مقدن خیری و بلیغ بر حرکت اولا ماز بوكون نوری نک ده

هندستانلک نزهہ سیندھ کشف ایڈلڈیکٹنی و بین تعریف نامہ لر انگلیز جه اولہرق بیان
اولنکشدر .

مادن مذکوره نك یونشونش قسم‌لري، محلول و طوز نوع‌لري ده بودا از هده موجود در .

برده معادن مذکور مدن بعضی میرینک صورت استحصال ریله ایدی، استفاده به نه بولده وضع ایدله کارینه دائر اولان عملیات ابتدائیه و انتها بیهی بجسم و مصور اولان حالات دخی مذکور دائره ده تشهیر ایدلشدر.
معادنک اذابه و تحایل ریله بوزده قاج مهدنه مالک بولند قلرینه دائر اولان عملیات دخی آر و جه تعوف ایدلشدر.

معدن مذکوره اینچنده نخود دانه‌سندن طوته‌رق بویوک پر قیا پارچه‌سنہ
وازنه‌یه قدر ایرانی او قافلی کثله‌لو بر ذوق مخصوص ایله یعنی پرینه پر لشیدیم‌شده.
مثل آتوزلرک ، طوزلرک ، دمیر و کومورلرک انواعی ، مجوهراتک ،
طاشلمی ، مرمر طاشلم نک اقسامی مذکور دائزده موحد در .

هندستانک نزهه‌لرندۀ مهادن مکشوفه و متعمله بولوندیغاه داڑر بویوک برمهدن طاشی اوزرینه رنگلای ، چیزیکلای ، تقسیماتی اولدوق کوسترشدر . معدن کشفياتنده ، اخراجاتنده استعمال اونان الات و ادوات ايله آکا تعلق ايدن اشیا دخی بوداڑده برد برد موجوددر . علم مهادن ايله اشتغال ايدنلر بو داڑده کایتلو معلومات و فوائده تصادف ايدرلر .

اوچنجی داڑه حیوانات اسکله تلویثه مخصوص صدر .
حیوانات بیریه و بحریه نمک ، زواحفک ، طیورک انواعنے بوراده تصادف
اوائے پیلیر . علم حیوانات منحصر صلریله طبیعت علومی بودائرہ دن کوزل فائدہ لر
اقتباس ایلیه پیلیرلر .

کلهبک داڑھی : حقینۃ جاذب و دل را بادر، اور و پادھ، آمر یقادہ، اوسترا یادہ،
افر یقادہ، هندسے ہاندہ، چیندہ، وزاپونیادہ بولناں کلهبکارک انواعی بیکار جہ
نقد و زجت مقاباندہ مدارک ایدیلوب بورا یہ کتیر لشدر.
دیکر برداڑھ دخی هندستان مصنوعات، منسوجات و معمولات قدیمہ سنہ

تخصیص ایدلشدیر . بوداژرده صیره‌الی قوماشلر ، شاللر ، قطیفه‌لر ، اسکی
ثابت هند باصمہ‌لری ، فیل دیشی ایشلری ، صدف ایشی ، آنون و کوموشدن
پاپیان اک ظریف اشیا ، هند ایشی صاقیلر ، پورسلینلر ، طوغله‌لر ، اسلحه‌قاطعه
و آکا ممائل آنافس آمار تشهیر ایدلشدیر . بورایی پک سرسریانه برصورتده کزدیکموز
حالده ایک ساعت صرف ایتمکه مجبور اولدق . دیگر کوچولک برصالونده هندستائک
حیات قدیمه‌سی ، مغول سلطنتی ، طرز معیشت و شهو تپستلکارینی کوسترن ال
ایشی کوچولک مرربع مستطیل شکانده تابلو ، رنگلی رسملر دیوارله اعتنای
فوق العاده ایله تعليق ایدلشیدی . مذکور رسملر جداً ظریف و نفیس آماردن
معدود امده .

مذکور موزهخانه‌ی لایقیله کوره بیامک اینچون ایکی کون لازمدر . بو
مدت ظرفنده تشهیر ایدیلان آثار حقنده انجق بر فکر ایدینله بیلیر . موزهخانه‌ده
باشیجه کوریله جک شیلردن بریده برمـا حکمدار ساپنک تختیدر . مذکور تختنی
لورد کورزن هند والی عمومیمه بواندیاغی صیره‌ده برمـا ایاتنـدـن بورایه نقل
استدیـر مشـدر .

فروزنیک

شهر ایچنده دیکیلی برآبده رکز ایدلشدرکه، مارین وعاپرینک نظر دقتلرینی
جلب اینکدەدر . بوراده او قتیله، بنقاله حکمداری (سراج الدوله) نک سرایی
بولنیوردی. آبده یونده ده انکلایزلرک زعم وروایتلر نجه طار، قاراکلق و کوچوك
بر او طه بولنیوردی . انکلایزلر کالکوتھی اشغال ایتدکدن صوکره ، تکرار
وقوع بولان اختلال انساننده سراج الدوله هر نسلسە فرستى غنیمت تلق ایدرک
یک مستویلر او زرینه هجوم ایتش والنه کان - دؤسادن - بوزرق آلتی انکلایزی
بو او طه يه - قاره دایکه - انکلایزلر بو او طه يه بواسى ویرمشلردر - طیقا مش و آجلقدن
او لنجه يه قدر او ارە بیرا قش ایعش ! لورد کورزن بو خاطرە يی انکلایزلرک خاطر
و فکرئە صاغلامىچە ايدیا حك ایتدىرمك مقصدىله زمان ولا پىندە مذ کور آبده نک